

Az offshore halála

1. rész

Az adótervezés offshore-ral nem más,
mint adócsalás és pénzmosás, akár
bűnszervezetben elkövetve.

Megmutatjuk, miért.

Szöveg: Brother Layman | Egy európai ország pénzmosásellenes ügynöksége (FIU) banki bejelentést

Fotók: Hans Georg Esch | kapott egy belöldi számlatulajdonosról, akinek neve „Josie” volt. Az FIU kiderítette, hogy Josie az offshore cég bankszámláját egy cég képviselőjeként nyitotta meg teljes körű felhatalmazás (Power of Attorney – POA) segítségével. Az offshore céggel kereskedelmi tevékenységet folytatott, ám elfelejtette bejelenteni a saját országában az offshore-t adóalanyként, bár a céget onnan vezette, működtette. Az FIU azt is kiderítette, hogy a cég több kelet-európai vállalatnak számlázott különböző szolgáltatásokat, (mely szolgáltatásokat a hatóságok egyébként nem minősítettek fiktívnek) összesen 250 000 USD értékben.

Mindezek alapján adócsalással vádolták meg, s mivel az offshore céget arra használta, hogy az adócsalt vagyont már legálisnak láttassa, megvalósította a pénzmosás bűncselekményét is, amely miatt szintén felelősségre vonták.

Az idézett tipikus példa Magyarországon is széleskörűen alkalmazott, s bár ugyanaz az adójogi és a büntetőjogi minősítés is, az adóalanyok szerencséjére a hatóságok még nem így minősítik az ilyen típusú „adótervezést”, mint Josie országában. Ám ez feltehetőleg nem marad így sokáig.

Talán nem haszontalan tudni, hogy Nyugaton, sőt a Távol-Keleten is a szokásos offshore-ozási gyakorlatért már börtönt adnak, ahogyan Magyarországon is 16 év járhat érte elméleti maximumként. Sőt, ha jogtalan áfa-visszaigénylést is érint az ügylet, akkor 20 év. A pénzmosásellenes szervezetek egyike, az Egmont Group elrettentésként 100, valóban megtörtént esetből álló gyűjteményt mutat be weboldalán – kitalált nevekkal (lásd Josie) helyettesítve a valódiakat – annak érdekében, hogy a fenti példához hasonló offshore-sémákkal próbálkozókat figyelmeztesse arra, a nemzetközi együttműködés révén az ilyen ügyeket már felderítik. Emiatt sincs többé névtelenség, a névleges, nominee szereplők kötelesek kiadni az információt a valódi cégtulajdonosról, ahogyan a bankok is. Sőt, lassan az is közismert, hogy a bankok jelentik legelőször az offshore konstrukciós pénzmozgásokat, mivel ők is tudják, hogy az offshore a pénzmosás legfőbb eszköze a világon.

A game starttól a game overig – az offshore rövid története

Az offshore angol kifejezés, amely eredetileg a hajózásban volt használatos: a part menti, parthoz közeli (shore), illetve az azon túli (off) dolgokra vonatkoztatták. Így jelenthetett például olajfűrőtornyot, hajózást, de akár széljárást is. Korábban az adózással kapcsolatban a területenkívüliség, az adómentesség vagy

az adóparadicsom szinonimájaként használták, ma már a köznyelv az adócsalás legfőbb nemzetközi eszközként megnevezéseként alkalmazza, így mi is ezt tesszük.

Ezek a társaságok a bejegyző ország joga szerint olyan megkülönböztetett adóelőnyökre jogosultak, amelyekre a belföldi (onshore) társaságok nem. Ennek feltétele az, hogy csak külföldön (offshore) végezhetik tevékenységüket, így belföldről nem származhat jövedelmük, továbbá a belföldi illetőségűek ki vannak zárva e cégek tényleges tulajdonlásából (bár névleges, nominee tisztviselőként eljárhattak évi pár száz dollárért), valamint a közelmúltig kellő titoktartási szabályozással védtek az ilyen cégek valódi irányítóinak, illetve végső haszonhúzóinak (Ultimate Beneficial Owner – UBO) adatait.

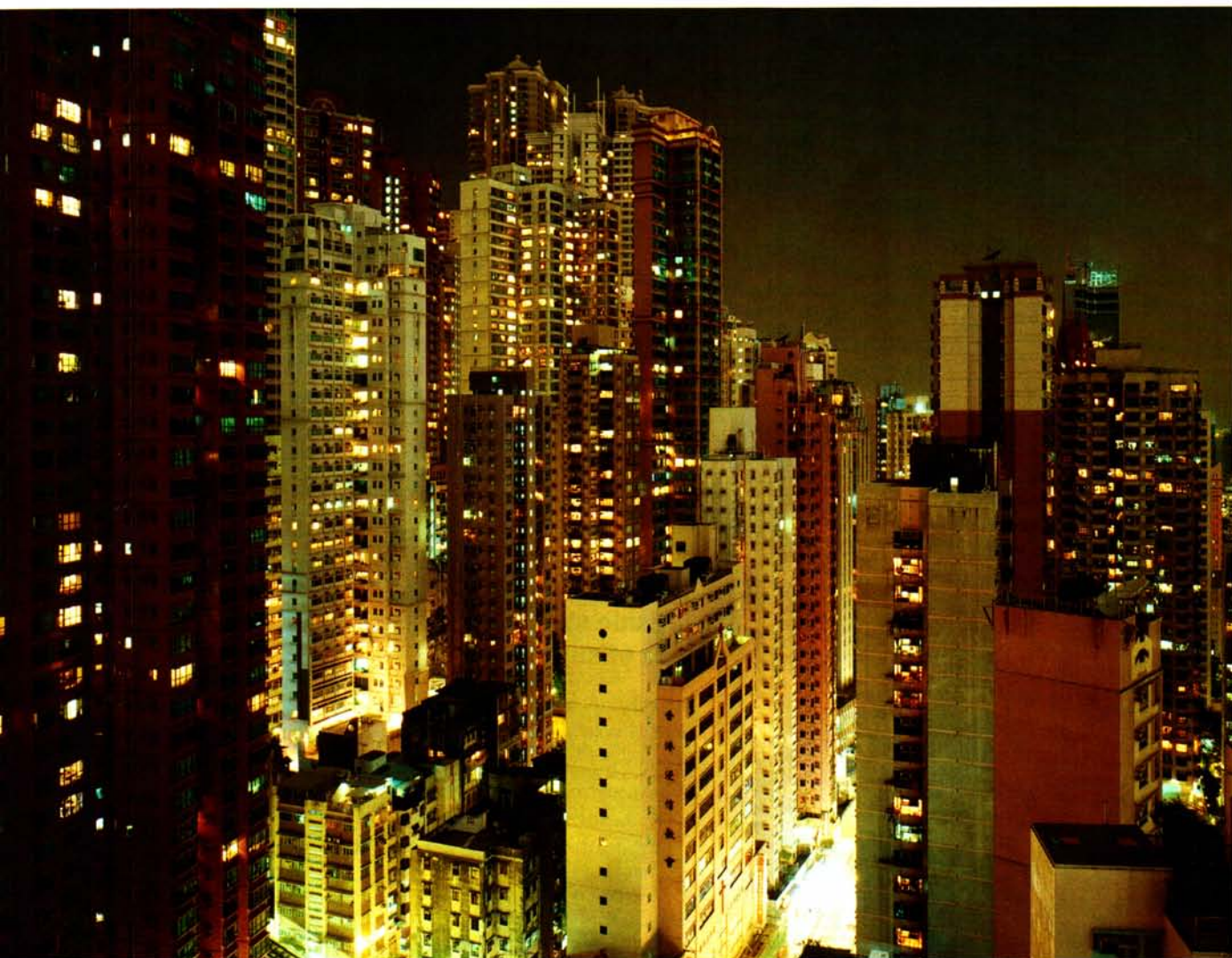
Az offshore cégeket bejegyzési helyszínük alapján két fő csoportba célszerű sorolni, mivel létrehozásuk és felhasználásuk jogszerűségét ez fogja döntően meghatározni:

1. Kettős adóegyezmény nélküli helyszínek:

Egyszerű, olcsó cégbejegyzés, valamint az évi pár száz dolláros fix adón kívül minden adónemben mentesség jellemzi őket, továbbá nem kell könyvelniük és adóbe-

vallást adniuk. Főbb jellemzőjük még, hogy mindeddig senkivel sem kötöttek kettős adóegyezményt (ez az OECD nyomására változóban van), vagy információcsere-egyezményt annak érdekében, hogy ne kelljen kiadniuk a külföldi (pl. magyar) UBO-k adatait. Ilyenek például a Bahamák, Belize, Bermuda, a Brit Virgin-szigetek, a Dominikai Köztársaság, a Cook-szigetek, Gibraltar, Jersey, a Man-sziget, a Marshall-szigetek, Mauritius, a Seychelle-szigetek, a Holland Antillák, Liechtenstein stb.

Nagyon fontos, hogy az ilyen adóparadicsomokban alapított cégek a bejegyzési helyszínükön nem folytathatnak tevékenységet, csak ekkor adómentesek. Így nem felelnek meg azon Magyarországon is érvényes jogi követelményrendszernek, amely szerint egy ilyen cég létrehozásának igazolható gazdasági indoka kell hogy legyen (mely indok nem lehet az adóelőny), továbbá a bejegyzés helyszínén valós gazdasági tevékenységet kell folytatnia, ami valódi (nem névleges) alkalmazottakkal végzett termelő, kereskedelmi vagy tényleges szolgáltató tevékenység kell, hogy legyen. Mindez paradox módon ezen helyszínek többségénél kifejezetten tiltott az adómentesség elérése érdekében. Ezek miatt az egyezmény nélküli helyszíneken

Néhány Magyarországon is ismert multi offshore cégeinek száma 2007-ben:

Citigroup	427
Morgan Stanley	273
Bank of America	115
Wachovia	59
JP Morgan Chase	50
Goldman Sachs	29
Merrill Lynch	21
American Int'l. Group (AIG)	18
News Corp	152
Procter & Gamble	83
Pfizer	80
Oracle	77
PepsiCo	70
Caterpillar	49
Merck	44
Boeing	38
Exxon Mobil	32

bejegyzett cégek nem működtethetők legálisan, azaz nemzetközi adótervezésre használhatatlanok.

Értelemszerűen adódik a kérdés, hogy hol is működtetik őket valójában, ugyanis bejegyzésük helyszínén nem működnek. Például az offshore-ozók körében népszerű helyszínen, a Brit Virgin-szigeteken (Brit Virgin Islands – BVI) szemléletes arányokat láthatunk ennek igazolására, mivel kb. 900 000 cég van bejegyezve egy 19 000 lakosú szigeten. Így nem csoda, hogy szinte kizárólagos módon az UBO országából működtetik őket, ám így a társasági adóról szóló törvény 4. § (3) bekezdése értelmében magyar belföldi illetőségű adóalany lesz a cég, ugyanúgy, mint pl. egy magyar kft., hiszen: „Belföldi illetőségű adózónak minősül a külföldi személy, ha üzletvezetésének helye belföld.”

2. Kettős adóegyezményes helyszínek:

Némileg bonyolultabb cégeljárás jellemzi őket, továbbá könyvelési és adóbevallási kötelezettségük is van, de az országban bejegyzett belföldi (onshore) adóalanyiságú társaságokhoz képest jóval kisebb az adóterhelésük a külföldi tulajdonban lévő, „offshore módon” használt cégeknek. Ilyen helyszín például: Málta, Ciprus, Svájc, Új-Zéland, Luxemburg, Szingapúr, Hol-

landia, Dánia, Hongkong, Írország. Nagyon fontos különbség az egyezmény nélküliekhez képest, hogy ezekkel elvileg van lehetőség jogszerű felhasználásra (adótervezésre) akkor, ha az említett kritériumoknak megfelel létrehozásuk és működtetésük. Fontos különbség továbbá az a kifejezett elvárás felőlük, hogy a bejegyzés helyszínén működtessék a céget, ám sajnos ezeknél is az a cégműködtetési gyakorlat, hogy az UBO a saját országából működteti ezt, ami miatt ez is magyar adóalany lesz. Így a kettős adóegyezmény kedvezményei nem használhatók, azaz az adóhatóság átnézhet az ilyen cégeken, és magyar belföldi adóalanyiságot állapíthat majd meg. Ennek oka, hogy kettős illetőség felmerülésekor (azaz a bejegyzés, illetve működtetés helye közül melyik keletkeztessen elsődleges adóilletőséget) a szabály alapján: „Amennyiben más, mint egy természetes személy az (1) bekezdés rendelkezései szerint mindkét Szerződő Államban illetőséggel bír, úgy abban az Államban tekin-

tendő illetőséggel bírónak, amelyben tényleges üzletvezetésének helye van.”

Az indok és a valós helyszíni működés kettős követelményrendszerét az offshore-ozók 1%-a sem tartja be (természetesen Magyarországon sem), mivel a helyszíni cégvezetés költségei minimum félmillió dolláros nagyságrendnél kezdődnek, és a hatóságok ezen konstrukciók OECD-konform szemléletű ellenőrzéséig még nem jutottak el. Bár már bírósági ítéletek születtek ezen tárgykörben, a két kritérium teljesülése esetén viszont nem vitatták el az adóalany jogát az ilyen konstrukciók létrehozásától. Az előírtakat nem teljesítő maradéknak, a több mint 99%-nak viszont nem marad más hátra, mint az amnesztia, mivel ma már a banktitok az adóügyekben is fel-táru-l a világban, továbbá nemsokára elérkezik az automatikus információcsere is – feltehetőleg még elévülési időn belül.

Miért és hogyan alakult ki az offshore iparág?

A világ bruttó nemzeti összterméke (GDP-je) a tőz-dei és egyéb virtuális értékpapírok figyelembevételével egyes becslések szerint 500 000 milliárd dollár, míg a valós GDP csak 50 000 milliárd. Ennek oka az elmúlt évtizedekben lezajlott „lufipénz”-növekedés, amely a spekuláció miatt óriási virtuális világgazdaságot eredményezett, hiszen a világválság előtt a devizapiacok forgalma már a kereskedelmi forgalom több mint harmincszorososa volt, a nyitott állomány pedig a világke-rekedelem háromszorosára rúgott. A banki eszközök és értékpapírok pedig a GDP négyszeresét, a spekulatív derivatívák a világ tényleges GDP-jének közel tíz-szeresét tették ki. Mindezek némileg csökkentek a vál-ság kapcsán, de a lufi messze nem durrant ki, csak kb. 10%-kal csökkent – azaz a virtuális pénz jó része továbbra is kering a világban. Ahogy írtuk, az említett

tőkeáramlások több mint fele offshore cégek közreműködésével zajlik. A család adóelkerülő tranzakciók általában olyan országokat céloznak meg, amelyek jogrendszere titoktartást kínál a pénzügyekben azzal a céllal, hogy az ezen bűncselekményekből származó vagyon a náluk bejegyzett cégeken keresztül kerüljön vissza a legális gazdaságba. Ilyen helyszínek a köznyelven offshore-nak nevezett adóparadicsomok, mely jogrendszerek ismérvei a következők voltak az OECD 1998-ban kiadott meghatározása szerint: az információcserét szándékosan akadályozó közigazgatási jogszabályok; az intézményi transzparencia hiánya karantén-szabályok alkalmazása miatt; és a valós gazdasági jelenlét megkövetelésének hiánya. Az OECD 2006-ban kidolgozta a közpénzügyi átláthatóságra tekintettel az egyenlő játéktér kritériumait is, mivel már legalább negyven ország folytatott erőteljes marketingtevékenységet, hogy magát adóparadicsomként tüntesse föl. Az amerikai adóhivatal (IRS) szerint ezzel megkárosítják a magasabb adót alkalmazó országokat, ahonnan kivonják a vagyont az adó elkerülése érdekében, mégpedig művi konstrukciók alkalmazásával. Ezen országokban az offshore ipar lényegében csak papíron létező cégeket gyárt annak érdekében, hogy álcázzák az ügylet eredeti résztvevőit, és sokan még hamis dokumentumokat is hajlandók szerkeszteni a tranzakció valóságának színlelése érdekében. Szerinte a vagyonok legjelentősebb koncentrációja azokban az adóparadicsomokban figyelhető meg, amelyek régóta léteznek, politikailag szilárdak, biztonságosak, és a korábbi gyarmatosító hatalmak diplomáciai védelmét is élvezik. Közismert az is, hogy az offshore révén a tulajdont érintő mesterséges láncolatot kell létrehozni fiktív szerződések segítségével, névleges tulajdonosokkal és igazgatókkal karöltve magánokirat- vagy akár közokirat-hamisítást elkövetve, hogy lehetővé váljon az offshore adóelőny megszerzése, és hogy elkerülhető legyen az UBO saját országában a kapcsolt vállalkozásokra vonatkozó, igen hátrányos adókövetkezményekkel járó (ún. Ellenőrzött Külföldi Társaság – EKT) szabályozás, mely az ilyen helyszíneken bejegyzett cégekkel való ügyletekre érvényes.

Offshore-requiem – az offshore-kivégző lista

Mindezen trükközéseket megunván, néhány szakmai szervezet a világ vezető hatalmainak 2009. szeptember 18-án új időszámítást megkezdő felhívást küldött,

mely egy hatpontos listában azt mutatta be, hogyan kell megszüntetni a világban az offshore-ozást, az ezt kísérő illegális pénzügyi tranzakciókat, amelyekkel a fejlődőknek tekinthető országokból kimentik a pénzt. Továbbá hogyan kell megszüntetni a névleges igazgatók szerepét mind az offshore társaságoknál, mind a bizalmi vagyonkezelőknél. A G20-ak vezetői üdvözltek a kezdeményezést, és ki is adták házi feladatnak az OECD-nek és az OECD egyik speciális testületének, az FATF-nek (Financial Action Task Force), amely a pénzmosásellenes harc legfőbb szereplője a világon. Az OECD és az FATF eddig is sokat fáradozott a problémák megoldásán, de a nagyvállalati/pénzügyi/politikai szektor összefonódása és így nyomása miatt nem siettek annyira, mint a hat pontot javasoló három szervezet. Nélkülük az offshore talán még húzhatta volna 5-10 évig, nemzeti jogtól függően, ám éppen e szervezetek miatt most ez a folyamat felgyorsult.

Nézzük tehát ezt az offshore-kivégző listát, amelynek révén a javaslat szerint mindenhol egységesen és lényegében egyszerre megszűnne az offshore üzlet, a névtelenséggel, a színlelt ügylettekkel, az okirat-hamisítással, az adócsalással és a kapcsolódó pénzmosással együtt. Ehhez előbb érdemes felidézni, hogy a 2010 júniusában, Torontóban megtartott G20-as csúcson ismét a kiemelt célok között szerepelt az, hogy megfékezzék azokat, akik a becsléseik szerint évente 800-1000 milliárd dollárt lopnak ki a fejlődő világból. Ez az összeg három módon jut a fejlett nyugati államokba:

1. korrupció révén, valamint azáltal, hogy a kormányzati tisztviselők az állami vagyont ellopják/elsikkasztják, ami viszont a becsült összeg csak kb. 3%-a,

amelyeken keresztül az átadási árakat manipulálva átfuttatták a profitot, és így nem vitték be az anyacéghez a tényleges nyereséget, emiatt arra nem kellett adót fizetniük ott. A Guardian úgy becsülte, hogy minden 100 egység bevételből 12% ment a termelők országába, 39% a kiskereskedelmet bonyolító országokba, azaz ahol a fogyasztó megvásárolta az árut. Mind a termelők országában, mind a fogyasztók országában lévő cégeiknél csak 1-1% nyereséget mutattak ki. A maradék 47%-ból viszont

- 8% a szállítási költség finanszírozására ment Luxemburgba,
- 8% a beszerzés megszervezésének díjára a Kajmán-szigetekre,
- 4% a márkanév (brand) használatáért Írországba,
- 4% biztosítási költségként a Man-szigetre,
- 6% menedzsmentdíjakra Jersey-re,
- 17% az áru terítésének megszervezéséért Bermudára.

A cikk – egyébként tévesen – megállapítja, hogy az illetékes kormányoknak nagyon korlátozottak a lehetőségeik a számlázási árak valóságtartalmának ellenőrzésére, s a nemzetközi nagyvállalatok ilyen módon tudják úgy alakítani a transzferárakat, hogy olyan országokban mutassanak csak ki lényegi profitot, ahol ez nem jár adófizetési kötelezettséggel.

Az amerikai multinacionális cégeknek egyébként nem volt tiltott, hogy legyen offshore/adóparadicsomi cégük, csak be kellett ezt jelenteniük a számvevőszéknek, amely erről a következő statisztikát közölte a válság előtti évre, azaz 2007-re vonatkozóan. A 100 legnagyobb cégből 83-nak volt leánycége a Kajmán-szigeteken, a Bermudákon, Svájcban, Luxemburgban, Hollandiában, Írországban és más offshore helyszínen. A nagyvállalati szektor adóspóroló lehetőségeinek

2. más bűncselekmények révén, ami a becsült összeg kb. 30-35%-a,

3. normál adóelkerülés révén, amikor a határon átnyúló ügyletek esetében mesterséges árakat alkalmaznak, leggyakrabban offshore közbeiktatásával, ami az ellopott vagyon becsült összegének kb. a 60-65%-a.

A GFI szerint az ilyen ügyletek összesített kárnagysága a világ népességének 80%-át károsítja meg, amely emiatt megszüntetendő, mégpedig a világszerte mindenütt megkövetelt átláthatóság bevezetésével a következő pontokban foglaltak szerint:

1. Az összes országban, ahol tevékenykedik egy cégcsoport, köteles nyilvánosságra hozni eladási adatait, nyereségét és adóját is, mégpedig auditált könyvekben.

2. A G20-ak a Világbankkal, az IMF-fel és az OECD-vel egy sokkal szigorúbb transzferár-ellenőrzést vezetnek be, ezért a cégek a határon átnyúló tranzakcióikban kötelesek lesznek nyilatkozni arról, hogy nem alkalmaztak valótlan árképzést, s ezáltal nem csökkentették esedékes közterheiket. Ennek elsődleges feltétele az offshore cégek kiiktatása a kereskedelmi láncolatokból.

A banánozás példája

Ehhez egy szemléletes példa lehet a nemzetközi banánkereskedelem áttekintése, melyet a Guardian brit lap ekként mutatott be 2007-ben.

Három amerikai multi uralja a világ banánüzletét: a Dole, a Chiquita és a Fresh Del Monte. Ezek mind a dél-amerikai termelőhelyeken, mind a végső fogyasztók országában elhanyagolható mértékű nyereségadót fizetnek. A cégeknek számos offshore társaságuk volt,

A világ bruttó nemzeti összterméke (GDP-je) a tőzsdei és egyéb virtuális értékpapírok figyelembevételével egyes becslések szerint 500 000 milliárd dollár, míg a valós GDP csak 50 000 milliárd.

folyamatos növekedését jól jelezte, hogy az USA-ban ötven évvel ezelőtt a vállalatok által fizetett adó a kincstári összadóbevétel 23,2%-át tette ki, míg az szja ennek kb. kétszeresét. 2010-re viszont a társasági adó már csak 7,2%-át teszi ki az adóbevételeknek, melynél ekkor már hatszor többet fizettek a kisvállalkozások és magánszemélyek a kincstárba (a kisvállalkozások leggyakrabban a tulajdonos magánszemélynél adóznak szja-val és nem társaságként). A vállalati szektor hatalmának növekedését – és adó alóli mentesülését – egyre többen sérelmezik, beleértve Obama elnököt is, aki először mert hozzányúlni ezen kiváltságokhoz, amit az amerikai multik igen csak bírálnak. █